Urmas Paet: *Eesti välispoliitika hoolitseb riigi julgeoleku ja heaolu eest*

Eesti välisminister Urmas Paet pidas hiljuti Tartu Ülikooli Pärnu kolledžis loengu "Quo vadis, Eesti välispoliitika?". Enne seda oli ammu aega tagasi ajakirjanikuleiba söönud ministril mahti läbi astuda Pärnu Postimehe toimetusest. Välisministri staaži poolest edestab Euroopas praegu Paeti veel ainult Luksemburgi välisminister.

Vahetult enne ministri külaskäiku oli raadio levitanud uudist Läti peaministri Valdis Dombrovskise ja tema valitsuse tagasiastumisest.

Härra välisminister, paar tundi tagasi lõi välguna selgest taevast uudis, et Läti peaminister Valdis Dombrovskis ja kogu valitsus astub tagasi. Mis nüüd lahti?

– Ega ma tea veel täpselt, mis juhtus. Ühtepidi oli Riia kaubanduskeskuse varing suur katastroof, mis puudutas igaüht, seetõttu võib peaministri valikut mõista. Teisalt võiks eeldada, et sellisel ajal vajab Läti ühiskond kindlust ja psühhoologilist kaitset selles traumaatilises olukorras. Ma ei tea, kas valitsuskriisi esile kutsumine on kõige õigem tegu.

– Võib olla veel kolmas variant, mida ma ei oska praegu kommenteerida: milline on Läti valitsuse seesmine tervis. Tagasiastumise põhjused võivad olla ka seal.

Kas saab üldse olla sellist küsimuse püstitust nagu *quo vadis*, Eesti välispoliitika?

– Meie liikumisruum on ju üsna väike: ühelt poolt Euroopa Liit oma välispoliitikaga, teisest küljest Ameerika Ühendriigid, kellega oleme tugevates partnersuhetes. Kuhu meil ikka nii väga on liikuda?

– Oma suured välispoliitilised otsustused, olgu selleks Euroopa Liit või NATO, oleme alati ise teinud. Nende organisatsioonide sees toimub pidevalt liikumisi ja needki valikud peame tegema ise.

– Suures plaanis Eesti välispoliitika liikumissuund ei muutu: lähtume sellest, et meie julgeolek oleks võimalikult hästi kindlustatud. Loomulikult peame välispoliitiliste vahenditega aitama kaasa meie ühiskonna heaolu kasvule. Need on peamised suunad. Oleme saavutanud täisliikmelisuse eri organisatsioonides, peale selle on veel välismajandus- ja -kaubanduspoliitika ehk kuidas aidata välispoliitiliste vahenditega kaasa meie ettevõtjate tegevusele mujal maailmas ning investeeringute meelitamisel Eesti majandusse.

Urmas Paet on olnud Eesti välisminister 2005. aastast alates. (Foto: Kaupo Kikkas)

– Eesti väga tugev kaubamärk on kõik, mis puudutab infotehnoloogiat: e-meditsiin, e-kool, e-valitsemine. Nende vastu on maailmas väga suur huvi.

– Jätkuvalt on hinnas meie reformiprotsessi kogemus, mille vastu tunnevad huvi muutusi alustavad või muutustes olevad riigid.

– Nimetaksin veel inimõiguste temaatikat, eeskätt naiste õigusi puudutavat. Eesti on esimest korda ajaloos ÜRO inimõiguste nõukogu liige. Nii et väiksemaid teid ja rajakesi, millel liikuda, on Eesti välispoliitikal küll ja veel. Kuid kogu see liikumine on seotud kahe märksõnaga: julgeolek ja heaolu.

Kuidas kommenteeriksite seda seisu, mis on kujunenud Euroopa Liidu ja Ukraina vahel? Kes on süüdi, et Kiiev loobus assotsiatsioonileppe allkirjastamisest tippkohtumisel Vilniuses?

– Valik ja seega võti on Ukraina enda käes, kuhu ja kui kiiresti kavatseb riik teel olla.

– Praegu näib nii, et Ukraina on eelistanud lühiajalist kasu pikaajalisele strateegilisele tulevikuvaatele. Neid võib mõista, näiteks arvestades eelolevat talve. Tänu sellele, et Ukraina keeldus assotsiatsioonilepingut alla kirjutamast, alaneb neile müüdava Vene gaasi hind. Või saab Ukraina kaubanduses Vene turul mingeid muid soodustusi.

– Euroopa Liit ei saa pakkuda midagi sellist, et müüme Ukrainale odavamalt, katsume poliitiliselt administreerida hindu või sekkuda majandusse. Õigusriigid ei saa seda teha.

– Ent EL pakub Ukrainale perspektiivis sama, kuhu Eesti on jõudnud: 500 miljoni tarbijaga jõukat ühisturgu ja oluliselt vähem kõikvõimalikke kaubavahetuse piiranguid. Meie vaates oleks positiivne mõju Ukraina enda õigusriigi tugevdamisele ja korruptsiooni vähendamisele, kui Ukrainast saaks heas mõttes euroopalik riik.

– Ukraina valitsus on teinud valiku, eelistades lühiajalist käegakatsutavat majanduslikku tulu pikaajalisele perspektiivile.

– Venemaa on selgelt öelnud, et nende huvi on laiendada ja tugevdada tolliliitu. Nende huvi on luua Euraasia liit ja Ukrainata jäävad mõlemad lahjaks. Käiku on lastud kõik vahendid, kaasa arvatud üleöö tekitatud majandussanktsioonid, nagu mõni aeg tagasi nägime, ja muu pressing. Sellega tahetakse ära hoida seda, mis praegu ongi ära hoitud – Ukraina tihedam lepinguline suhe Euroopa Liiduga.

– Mis Euroopat puudutab, siis ei saa väita, et EL on kogu protsessis ideaalselt käitunud. Pole saladus, et Euroopas on poliitikuid, kes ei tahaks Ukrainast üldse midagi kuulda ega teada. Mäletame neid meie poolt vaadatuna jaburaid vaidlusi, nagu ei saaks kirjutada ühisdokumentidesse lauset, et Ukraina on Euroopa riik. Ent vaadakem kaardile: pole kahtlust, geograafiliselt on Ukraina väga Euroopa riik. Isegi sellistes asjades on olnud tõrkeid ja takistusi.

– Euroopas on poliitikuid, kes manitsevad ettevaatusele Ukraina, Moldova ja Gruusiaga tegelemisel. Nende arvates peame arvestama, mida Venemaa asjast arvab. See on nonsenss! See ei pea olema Venemaa või mõne kolmanda riigi asi, milliseid valikuid Euroopa Liit ja need riigid oma tuleviku osas teevad.

– Kujunenud olukorras on mingi roll kõigil osalistel ja tihti mitte ainult positiivne. Ent kordan: tuleviku võti on Ukraina enda käes. Keegi nende eest otsuseid teha ei saa, küll aga negatiivselt survestada ja mõjutada, mida Venemaa ongi teinud.

– EL on paljudes asjades olnud laisk ja oma sisearutelude liiga aeglane, aga küsimus taandub ikkagi sellele, millisena Ukraina juhid oma riigi tulevikku näevad. Minu hoiak on selline, et praegu tehtud otsus on kehv, kus selgelt on kannatajaks Ukraina rahvas.

Rahvuslased vastustavad Eesti-Vene piirilepet. Millised ohud võivad selles olla, kui mitte arvestada Tartu rahu järgsete piiride temaatikat?

– Neil, kellele Eestis see asi ei meeldi, on seisukoht, et Eesti ei peaks praegu üldse mingit piirilepet sõlmima. Loota, et kunagi saabuvad head ajad ja Venemaa ütleb, et tõmbame piiri teise kohta – mina selline optimist ei ole. Reaalsus on see, et mida vähem on meil Venemaaga laual lahtisi suuri probleeme, seda parem. Mina arvan, et sellist aega, mil Venemaa ütleb, et võtke, mis teile meeldib, ei saabu.

– Olulist või peaaegu üldse mingit muutust võrreldes 2005. aastaga ei ole.

– Riigikogu ratifitseeris piirilepped, president kuulutas need välja. Midagi ei ole muutunud piirijoone kulgemises.

Lepingu projekti on lisatud kaks lauset võrreldes tollase ajaga. Üks on see, et leping käsitleb ainult piirisse puutuvaid küsimusi. Selle mõte on, et keegi ei hakkaks arendama teooriaid, kus on veel millestki loobutud. Ei, piirileping puudutab vaid piiri kulgemist.

– Teine lause on, et pooltel ei ole teineteisele territoriaalseid pretensioone, mis on loogiline, sest vastasel korral ei sõlmitaks sellist piirilepet.

– Diskussioon on põhimõttelises valikus: kas pärast 20 aastat kõnelusi sõlmida piirileping või jätta teema lahti ja loota, et tulevikus on olukord parem. Selles olen küll väga pessimistlik.

Mis muutub Eesti kodanikule uuest aastast, kui ta tahab sõita välismaale?

– Mis Eesti inimesi kõige rohkem võib puudutada, on see, et Tai Kuningriik on otsustanud kehtestada Eesti kodanikele ühepoolselt viisavabaduse. Täpset kuupäeva, millal see jõustub, ei ole meile veel teatatud, ootame iga päev.

– Järgmisel aastal saab täie tööhoo sel aastal avatud suursaatkond Indias. Brasiilias on kavas esindus avada samuti järgmisel aastal, et pakkuda tuge Eesti-poolsetele huvilistele. Brasiiliasse sõitjate arv on suurenenud, sest viisavabadus hakkas kehtima aasta tagasi.

– Laiendame kogu aeg nende riikide hulka, kes esindavad Eestit riikides, kus meil esindust ei ole. Praegu on neid riike umbes 90, kus mõni teine Schengeni riik Eestit esindab ja meie kodanikke aitab ning see ring laieneb.

Seega tasub enne välismaale sõitmist uurida, kuhu Eesti kodanik probleemide tekkimisel saab pöörduda?

– Kõige lihtsam ja standardsem soovitus inimestele, kes välismaal hätta on sattunud: välisministeeriumis on valve- ja abitelefon, mis töötab 24/7 (+372 53 01 9999 või +372 6377 000 (24h)). See on esimene koht, kuhu kõige lihtsam on helistada. Sealt saab nõu, kuhu kohapeal oleks mõistlik oma probleemiga pöörduda.

– Valvetelefoni numbri võiksid inimesed panna endale kirja või mobiili mällu.

– Kaugematesse paikadesse reisides on võimalus ka meilitsi või Facebooki kaudu anda välisministeeriumile teada oma sealviibimisest.

– Värske näide on Filipiinidelt, mida tabas hiljuti looduskatastroof. Meile oli teada, et riigis viibis sel hetkel 18 Eesti kodanikku. Saime kiiresti võtta nendega ühendust ja uurida, kas kõik on korras.

– Kahte inimest me kätte ei saanud, neid inimesi hakati kohapeal otsima, aga siis selgus, et nendegagi on kõik korras.

Olles oma reisile minekust välisministeeriumile teada andnud, on hädaolukorras šanss, et teid abistatakse kiiremini kui neid, kelle riigis viibimise kohta teavet ei ole.

KALEV VILGATS

Autasustati parimat heategevusettevõtet

Stenströms Skjortfabrik AB juht Anders Bengtsson ja Rootsi Ågrenska Fondi juhatuse esimees Anders Olauson. (Foto: Tiina Pintsaar)

9. detsembril autasustasid Eesti saatkond Stockholmis ja Eesti-Rootsi Kaubanduskoda ettevõtet Stenströms Skjortfabrik AB-d, mida tunnustati kui 2013. aasta parima heategevusliku teo tegijat Eestis tegutsevate Rootsi ettevõtete hulgas. Auhinda anti välja esmakordselt.

Stenströms Skjortfabrik AB on pikaajaliselt ja järjepidevalt toetanud Eesti Agrenska Fondi, mis aitab Eestis puuetega ja krooniliste haigustega lapsi ning nende peresid.

Auhinna võttis 80 külalise juuresolekul vastu ettevõtte tegevjuht Anders Bengtsson. Aukirja vastuvõtmisel peetud tänukõnes meenutas Bengtsson oma ajateenistust Rootsi sõjaväes, mil tal esimest korda puutus kokku abi vajavate lastega ja andis endale tõotuse teha kõik endast oleneva nende aitamiseks. Aastal 1899 rajatud kvaliteetmeesterõivaste tootmisega tegeleva ettevõtte Stenströms filiaal tegutseb juba üle kümne aasta Eestis, Elva lähedal, andes tööd umbes 80 inimesele. Tänu oma kvaliteetsele ja isikupärasele toodangule on ettevõte muuhulgas pälvinud ka Rootsi kuningakoja ametliku varustaja tiitli.

Eesti Agrenska Fond (EAF) tähistab tänavu oma kümnendat tegevusaastat ning on tuleval aastal oma asutamise sajandat ja taasasutamise 25. aastapäeva tähistava Rootsi Ågrenska Fondi esimene n.ö. tütarfond. Sihtasutuse patroon Eestis on Evelin Ilves ja Rootsis kuninganna Silvia. Hetkel on sihtasutuse suurprojektiks Tartu lähedase Tammistu mõisa ümberehitamine Eesti puuetega ja harvaesinevate haigustega laste ja nende perede nõustamis- ja rehabilitatsioonikeskuseks. EAFi kümnendale aastapäevale pühendatud üritusel annetas Stenströms Skjortfabrik AB fondile 50 000 eurot.

Tammistu vana mõisahoone, mille Anders Bengtsson ostis sihtasutusele Eesti Ågrenska Fond. (Foto: Margus Ansu)

Eestis tegutseb välisministeeriumi andmetel veidi üle 1500 Rootsi osalusega ettevõtte.

Rootsi Ågrenska Fondi esindaja sõnul on veel vaja raha, et Tammistu mõis korda teha. Selleks palus ta kõigil võimalustele korral toetada Eesti Agrenska Fondi. Ta kinnitas, et kõik annetatud raha kasutatakse sihtotstarbeliselt, sest vastasel korral ei oleks nende fondi patroonideks kuninganna Silvia ja Evelin Ilves.

SWIFT:
SA Eesti Agrenska Fond
Swedbank
SWIFT / BIC: HABAEE2X
IBAN:
EE812200221021519207

ERKF Ülo Ignatsi fondi esimene stipendium on välja antud

8. detsembril toimunud pidulikul kontsertaktusel Tallinnas Mustpeade Majas jagati Eesti Rahvuskultuuri Fondi (ERKF) järjekordsed elutööpreemiad ja stipendiumid ning toetused aastaks 2014.

See oli fondi 24. tegevusaasta. Selleks jagamiseks laekus 389 taotlust summas 372 853 EUR. Sihtasutus eraldas 219 stipendiumi ja toetust summas 119 479 EUR. Stipendiumie loome- ja teadustööks anti 87-le isikule, stipendiume õpinguteks ja täiendõppeks 111-le isikule ning toetati 6 kultuuriprojekti.

See oli ka esimene aasta, kus 2013. aasta alguses moodustatud Ülo Ignatsi fond jagas stipendiume.

Selle aasta aprillikuus üllitas ERKF lühikese pressiteate: Ülo Ignatsi fond – Asutatud 2013. aastal Anne Engeviki poolt Ülo Ignatsi (1951-2011) testamendijärgse soovi kohaselt eesmärgiga edendada vaba ajakirjandust. Halduskogu on 3-liikmeline: Anne Engevik, Toomas Sildam, Toomas Tiivel (halduskogu esimees).

Viimased valisidki laekunud taotluste hulgast välja selle aasta stipendiaadi, kelleks sai noor ajakirjanik Henri Kõiv, Eesti nüüdiskultuuri kajastava tasuta väljande Müürilehe sotsiaalrubriigi arendamiseks.

Müürileht (www.muurileht.ee) on Eesti nüüdiskultuuri kajastav tasuta väljaanne, millel täitus sel aastal viies tegevusaasta ning ta on kujunenud Eestis mõjukaks meediakanaliks, mille kajastuste läbi jõuab Eesti nüüdiskultuur ja kaasaegsed mõttevoolud laiema avalikkuseni. Tasuta ajalehte on viimasel kahel aastal antud välja kuus korda aastas ning alates 2014. aasta veebruarist hakkab Müürileht ilmuma igakuiselt, levides jätkuvalt Tartu, Tallinna, Rakvere, Viljandi, Pärnu, Haapsalu ja Kuressaare kultuurimajades ning loomulikult netis.

Enda kohta ütles Henri Kõiv järgmist: "Olen pärit küll Tallinnast, kuid ülikooliõpingud on mind nüüdseks sidunud Tartuga, linnaga, mis minu vaimusele paremini sobib. Rohkem kui kuus aastat väldanud kirjandusõpingud Tartu ülikoolis on mind kokku viinud Tartu kultuurielu olulisemate tegijatega ja suvest saati olen ise aktiivsemalt püüdnud kultuurivaldkonda panustada, liitudes Müürilehe toimetusega.

Müürilehe näol on tegu ühe edukaima omaalgatusliku meediaväljaandega Eestis, see tähendab, et artiklid laekuvad toimetusele suures osas vabatahtlikkuse alusel. Õhinapõhiselt on lehte välja antud juba enam kui viis aastat, kuid sotsiaaliarubriik, mida mina toimetan, loodi alles selle aasta alguses. Sotsiaaliakülg sai loodud selleks, et pakkuda noortele potentsiaalsetele arvamusliidritele hüppelauda ning väljundit oma mõtete edastamiseks. Samuti kajastame selles rubriigis ühiskondlikke nähtusi, mis oma uudsuses tekitavad ehk vastureaktsiooni või, vastupidi, on hoopis ääretult ligitõmbavad. Need on teemad, mis peavoolu meedia jaoks on ehk liiga marginaalsed, aga võivad kujunda da meie homse päeva, sest noori – Müürilehe peamist sihtgruppi – need paeluvad. Kokkuvõtteks võib veel öelda, et tänapäeva noore meediatarbimine on killustatud mitme erineva kanali vahel (blogid, välismeedia, päevalehed) ning pikaajalisemaks ülesandeks pean teatud sidusust/dialoogi loomist selle killustuse sees."

Noor ajakirjanik Henri Kõiv. (Foto: Toomas Tiivel)

Ülo ignatsi fondi halduskogu nimel edastas Toomas Tiivel Henri Kõivule ka Tallink-Silja poolt annetatud kinkekaardi sõiduks Commodore sviidis kruiisile Stockholmi ning Ülo Ignatsi raamatu "Vaba mehe vaba sõna". See sõprade eestvõtmisel 2011. aastal koostatud ja valminud raamat koondas suure osa Ülo Ignatsi artikleid ja esinemisi Eesti jaoks pöördelistel aastatel 1985-1995. Koostajad: Peeter Luksep, Peep Pillak, Tiina Pintsaar, Toomas Tiivel, kujundas Helje Eelma. Essõna kirjutasid raamatule Toomas Hendrik Ilves ja Carl Bildt.

TOOMAS TIIVEL
Eesti suursaadik Rootsis 2000-2004
ERKF Ülo Ignatsi fondi halduskogu esimees